

Andrzej Mazan

"Człowiek drogą Kościoła : Jan Paweł II w Polsce", Wojciech Zagrodzki, Kraków 2002 : [recenzja]

Studia nad Rodziną 6/2 (11), 175-177

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wśród coraz bogatszej literatury teologicznej na temat małżeństwa i rodziny najtrudniej znaleźć podręczniki, dlatego publikacja profesora Augusto Sarmiento nie tylko wypełnia ten ewidentny brak, ale jest wspaniałą zachętą dla wybitnych polskich teologów do równie wszechstronnego, a zarazem syntetycznego przedstawienia przebogatej tematyki małżeństwa i rodziny.

ks. Krzysztof Wolski

Wojciech Zagrodzki, Człowiek drogą Kościoła. Jan Paweł II w Polsce, Kraków, Wydawnictwo Homo Dei 2002, 480s.

Czy można objąć nauczanie Jana Pawła II z całego okresu Jego pontyfikatu? Czy można uporządkować wszystkie wątki Jego posługiwania, nawet jeżeli ograniczymy się do spotkań z Kościołem w Polsce?

Zadanie wydaje się trudne i niemal niewykonalne, tak jak niewyobrażalne było ujęcie całości nauczania Jezusa Chrystusa. A jednak Ewangelie zostały spisane. Przekazywane przez Kościół stały się nieustającym wyzwaniem w dziejach dla każdego człowieka, wyznaczając drogę zmartwychwstania dla rodzin, narodów, państw.

Współcześnie, tę niezmienną Dobrą Nowinę głosi już od ćwierć wieku Jan Paweł II, kierując ją do narodów i poszczególnych osób. Polacy i Polska w szczególny sposób zostali uprzywilejowani Jego posługą, ponieważ w okresie swego pontyfikatu kierował On wielokrotnie ewangeliczne wezwanie nie tylko do całego narodu, ale do wszystkich wspólnot, grup i środowisk w ich konkretnych wymiarach społeczno-historycznych.

Analizę papieskiego przesłania z lat 1979-1999 przedstawił o. Wojciech Zagrodzki, redemptorysta w książce pod jakże charakterystycznym tytułem – „Człowiek drogą Kościoła”. Obszerne dzieło, liczące blisko 500 stron, zawiera bardzo szczegółową analizę nauczania Jana Pawła II. Jasność papieskiego przesłania, a także klarowność formalna i stylistyczna autora sprawia, że czytelnik odnajduje w książce głęboko przemyślane echo spotkań i wydarzeń. Autor zastosował w pracy klasyczną metodę naukową – od diagnozy ku prognozie, co spowodowało, że syntetyczne opracowanie teologiczno-filozoficzno-socjologiczno-pedagogiczne czyta się z dużym zainteresowaniem. W trakcie lektury dostrzec można wszystkie ważne wątki nauczania Ojca Świętego. Ukazane jest oblicze cywilizacji w jej pozytywach i zagrożeniach oraz działanie żywego Boga w najnowszej historii. Dla czytelnika, który był świadkiem Papieskich pielgrzymek analiza dokonana przez autora umożliwia pełniejsze zrozumienie tego, czego był świadkiem. Bo przecież nie do końca wszystko usłyszał, nie do końca wszystko zrozumiał. Dlatego kontemplacja przesłania papieskiego jest wciąż zadaniem. Dobrze się stało, że Autor podjął trud wmyślenia się

w to nauczanie. Zaowocował on stworzeniem syntetycznego, uporządkowanego kompendium o Bożych i ludzkich zasadach osobowej egzystencji. W czterech rozdziałach Autor przedstawił kolejno wiedzę o strukturze osoby, o zasadach życia społecznego, o współczesnych zagrożeniach dla rozwoju człowieka oraz o zadaniach Kościoła w służbie człowiekowi. Dokonując szczegółowych analiz homilii przedstawił on nie tylko wymiar antropologiczny, ale odzwierciedlił moc działania Ducha Świętego w kulturze oraz w historii człowieka i narodu, a także ukazał drogi realizacji darów Kościoła dla człowieka w Polsce.

W niniejszej recenzji zostaną przedstawione te zagadnienia, które stanowią przedmiot zainteresowań chrześcijańskiego, świeckiego pedagoga. Pierwszym z nich jest obraz człowieka i metoda jego ujęcia. Jest to metoda stosowana przez Jana Pawła II, odwołująca się do doświadczenia konkretnej egzystencji ludzkiej. Pozwala ona wskazywać Ojcu Świętemu na podmiotowość człowieka, jego transcendencję i godność. Ukazuje źródło godności, jakim jest wolność i jej spełnienie w prawdzie i miłości, w służbie Bogu i człowiekowi. Drugim ważnym przesłaniem jest pełne ukazanie społecznego wymiaru ludzkiego bytowania. Człowiek w nauczaniu Jana Pawła II nie jest samotną wyspą. Do jego istotowych własności należy skierowanie ku drugiemu i doskonalenie za pomocą drugich. Człowiek jest powołany ku doskonałości, ku świętości, ku pełni życia, która realizuje się w komunii osób, w bezinteresownym darze osoby dla osoby, tak jak to urzeczywistnia się w Trójcy Świętej. Odbity wzorzec Boski w człowieku, nasączany nieustającą miłością Boga w dziejach każdego człowieka spełnia się w szczególny sposób we wspólnocie i poprzez wspólnotę. Autor podkreśla – jakże charakterystyczne dla widzenia życia społecznego przez Jana Pawła II – rozróżnienie na społeczeństwo i wspólnotę. Jest się członkiem społeczeństwa, a we wspólnocie się uczestniczy. Jak pisze Autor – osoba konstituuje się we wspólnocie, a wspólnota konstituuje się z osób. Aby człowiek w pełni budował wspólnotę, sam musi stać się zdolny do pełni daru zarówno w darowaniu się, jak i w przyjęciu. Tę pełnię swojej realizacji zyskuje człowiek odkupiony przez Chrystusa i wtedy staje się zdolny do realizacji komunii osób, do świadczenia o Chrystusie Zmartwychwstałym, do budowania społecznej drogi nastawionej na dobro osób. To właśnie dobro osób jest celem społeczeństwa i jest jego dobrem wspólnym. Sposób odniesienia do dobra wspólnego stanowi kryterium dojrzałości narodu, bo wybór w tworzeniu dobra jakim jest ojczyzna mierzy się wyborem sumienia, gdyż podstawowym warunkiem generowania wspólnoty jest zaufanie na gruncie prawdy. Trójmian prawda-zaufanie-wspólnota stanowi fundament każdego sposobu społecznego funkcjonowania i budowania trwałego dobra wspólnego. A wtedy uczestniczenie w dobru wspólnym staje się uczestniczeniem w budowaniu drugiego. Z tego powodu praca nad rozszerzeniem uczestnictwa, rozszerzeniem miłości, staje się podstawowym zadaniem Kościoła.

Jeszcze jedną myśl warto zasygnalizować, a mianowicie tę, że szczególnym wyrazem uczestnictwa jest praca, która nie ma wymiaru tylko ekonomicznego, ale prowadzi do podniesienia godności ludzkiej. Praca jest wprost elementem kultury, któ-

ra stanowi duchowy skarbiec wartości złożony przez wieki. Kultura jest bowiem najwyższym wymiarem działalności wspólnoty, zwłaszcza kultura inspirowana Ewangelią i będąca wyrazem wierności Chrystusowej. To dzięki kulturze tego narodu, który był zakorzeniony w Chrystusie możliwe były przemiany XX wieku. Kultura jest przestrzenią ewangelizacji jak żaden inny obszar ludzkich działań, ale jest także przestrzenią objawiającego się Chrystusa w historii. Kultura tworzona w łączności z Chrystusem staje się wcieloną drogą zmartwychwstania, żywą wiarą przekazywaną przez pokolenia.

Szczególne miejsce w tej sztafecie pokoleń pielgrzymujących z Chrystusem zajmuje rodzina, przede wszystkim jako żywa komunia osób, ale także jako źródło tajemnicy życia, jako miejsce rozpoznawania godności osoby, dzięki doświadczeniu miłowania i jej najlepszej ochrony. W ten sposób rodzina wyzwala siły dobra, od niej zależy życie całych narodów, ona odnawia je, ona najżywiej przekazuje i kształtuje kulturę, ona wreszcie stanowi podstawę jednoczenia się narodu, bytu ukształtowanego pracą i kulturą ludzkich sumień. Z tego względu rodzina i naród, jak żaden inny krąg społeczny, tkwią w sercu Chrystusa zmartwychwstałego i dążą wraz z Nim ku chwale wieków, wyznaczając żywą drogę zmartwychwstania i pisząc żywymi osobami historię zbawienia. Dlatego Ojciec Święty podkreśla szczególne zadanie stojące przed narodem, jakim jest życie pełnią, to znaczy świadomie w łączności z żywym Chrystusem. Tylko ten sposób funkcjonowania narodu nadaje mu sens, perspektywę i nadzieję. Dlatego zadanie podtrzymywania nadziei staje się naczelnym zadaniem Kościoła, nową ewangelizacją „wbrew głosom proroków pesymizmu”. To Kościół ma prowadzić ku egzystencjalnej obecności Chrystusa w każdej osobie i w strukturach społecznych, on ma prowadzić do spotkania z Nim, gdyż jak pisze autor chrześcijaństwo to nie etyka, ale to spotkanie człowieka z Bogiem, z Chrystusem zmartwychwstałym, stojącym u źródeł wszelkiego miłowania.

Andrzej Mazan

Andres Soriano, Przemoc wobec dzieci, Kraków, Wydawnictwo eSPe 2002, 148s.

Autor Andres Soriano Diaz, Hiszpan, doktor pedagogiki, specjalista od wychowania społecznego, wykładowca na Wydziale Pedagogiki Uniwersytetu w Grenadzie, porusza jeden z najpoważniejszych i najbardziej haniebnych problemów ludzkości – problem przemocy wobec dzieci. Zwraca uwagę, że nie zawsze jest to agresja fizyczna, molestowanie seksualne czy wyzysk w pracy. Przemoc może przybierać formę także inną – bardziej subtelną: maltretowanie prenatalne, emocjonalne, psychologiczne czy instytucjonalne.

Omawiana publikacja składa się z pięciu rozdziałów. Pierwszy, zatytułowany: „Maltretowanie dzieci nie jest zjawiskiem nowym: perspektywa historyczna”